

Ombudsmannarapport Finland

Pekka Halme

MIL ry

Verksamheten under år 2009 var ganska traditionell. De löpande ärendena sköttes av styrelsen själv utan avlönad byråpersonal, vilket provade sig fungera bra. Under året förbereddes en ny struktur för medlemsavgifterna som sedan presenterades för och godkändes av höstmötet. Den största förändringen var att införa en 40 euros avgift för pensionerade medlemmar. Tidigare hade avgiften varit frivillig. Detta med vissa andra mindre ändringar och lättnader på ekonomins utgiftssida möjliggjorde att den normala avgiften kunde sänkas från 85 till 65 euro. Den av några befarade medlemsbortfallet uteblev och föreningens medlemsantal har stabiliserat sig kring 1000. MILs webbsidor förnyades (se www.milry.fi).

Lantmäteriuundervisning

Den positiva trenden i antalet ansökningar till Tekniska högskolans lantmäteristudier (geomatik, fastighetsekonomi) fortsatte även år 2009. Två yrkeshögskolor har börjat utveckla en högre yrkeshögskoleexamen. Detta skulle innebära tilläggsstudier som i studieveckor motsvarar de studier som man tar för att ta examen efter yrkeshögskolan. De två skolorna anser ytterligare att den nya examen borde ge behörighet att utföra sk. krävande lantmäteriuuppgifter som numera är möjliga endast för diplomingenjörer. Ett möte med deltagare från jord- och skogsbruksministeriet, undervisningsministeriet, Lantmäteriverket, de två skolorna, Tekniska högskolan samt yrkeshögskoleingenjörernas förbund har hållits. Tiden tycks ännu inte vara helt mogen för de önskade lagändringarna men diskussionerna fortsätter.

Lantmäteriverket

Efterfrågan på förrättningar minskar

Det globala ekonomiska läget fortsätter att påverka efterfrågan på lantmäteriförrättningar. Under de första månaderna i 2009 minskade efterfrågan på förrättningar med 9 % jämfört med motsvarande tid i 2008. I 2010 har minskningen fortsatt och efterfrågan var på ca

8 % lägre nivå än året innan. Annars gick året enligt förväntningarna och det ekonomiska resultatet blev bra.

Inskrivningsverksamheten

I början av år 2010 övergick inskrivningsverksamheten från tingsrätterna till lantmäteriverket. Drygt 200 inskrivningssekreterare som hade tidigare arbetat med inskrivningsärendena i tingsrätterna flyttade över till lantmäteribyråerna i samband med övergången och fortsätter att handlägga ärendena som verkets anställda. Övergången gick utan nämnvärda problem och verksamheten har tagit rutinerade former i den nya omgivningen. Parallellt med övergången pågår utvecklingsarbetet för utvecklande av ett nytt handläggningssystem och ett system för elektronisk fastighetsöverlåtelse som kommer att tas i bruk under åren kring 2013.

Finlands kvalitetspris till Lantmäteriverket

Lantmäteriverket deltog i Finlands kvalitetspristävling år 2009 och fick priset i den offentliga sektorns och allmännyttiga organisationers serie. Evalueringen görs enligt EFQM ramverket. Priset är ett erkännande för verkets högklassiga verksamhet och en logisk följd av en drygt tio år lång period av konsekvent kvalitetsarbete.

Den kommunala sektorn

I samband med verkställandet av den kommunala service- och strukturreformen minskade kommunantalet i Finland vid årsskiftet 2008/2009 från drygt 400 kommuner till 348 stycken. Antalet minskade ytterligare något i början av 2010 och kom ner till 340. Utvecklingen antas fortsätta under de påföljande åren. Sammanslagningarna påverkar något också ansvarsförhållandena mellan staten dvs. Lantmäteriverket och kommunerna inom lantmäteriuuppgifterna. I vissa fall har den sammanslagningens nya större staden övertagit skyldigheten att ansvara för fastighetsbildningen inom alla sina detaljplanerade områden medan i övriga fall har detta inte skett.

Ombudsmannsrapport Norge

Leiv Bjarte Mjøs, Arve Leiknes og Inge Revhaug

Foreningen

Norges Jordskifte kandidatforening, faglig gruppe av Tekna (NJKF) hadde 1103 medlemmer ved årsskiftet 2009/2010. For å være medlem i NJKF må man også være medlem i Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening. Tekna ivaretar lønns- og interessearbeid, mens NJKF ivaretar medlemmenes faglige interesser innenfor fagområdene kartfag og landmåling, jordskifte, arealplanlegging og vedsetting. Foreningen har gjennom snart 10 år hatt et faglig sekretariat bestående av 2 fagsjefer som hver har arbeidet ca. 20 % av full stilling for foreningen. Arve Leiknes og Hilde Moen har vært fagsjefer i 2009. Hilde Moen sluttet i sin stilling som fagsjef ved årsskiftet 2009/2010 med ansvar for foreningens Meldingsblad, internettsider og bistand ved gjennomføring av kurs. Denne stillingen blir erstattet med en stilling som webredaktør. Foreningen har utviklet nye nettsider, og den distribusjon av informasjon til medlemmene som er utført gjennom Meldingsbladet, vil fra 1.1.2010 være elektronisk. *Meldingsbladet* er fra dette tidspunktet nedlagt som trykt medlemsblad. Øystein Bjerva er engasjert som webredaktør fra 1.2.2010 og ansvarlig for å vedlikeholde foreningens internettsider og formidling av informasjon til foreningens medlemmer.

Tekna fører regnskap og medlemsregister og utfører praktiske tjenester ved foreningens kurs og konferanser. Lene Nordrum er foreningens sekretær i Tekna.

NJKF og Tekna har igangsatt arbeid med utforming av en ny avtale som skal legge grunnlaget for framtidig samarbeid.

Tidsskriftet Kart og Plan skal fremdeles utgis som et ordinært trykt tidsskrift. Kart og Plan blir utgitt i samarbeid med Fagbokforlaget og kommer ut i et opplag på 3.100 og med 4 utgaver pr. år. Tidsskriftet tilbyr fagfelle-vurdering. Rundt 25 % av artiklene blir fagfelle-vurdert. Resten av artiklene blir dermed regnet som populærvitenskapelige og redaksjonelt vurdert. Inge Revhaug er redaktør for Kart og Plan.

Arbeidsmarkedet

Arbeidsmarkedet har over mange år vært meget godt for foreningens medlemmer. Fi-

nanskrisen som oppsto i 2008 ser ennå ikke ut til å ha fått særlige negative virkninger for våre medlemmer. Dette skyldes nok at det store flertallet av foreningens medlemmer er offentlig ansatt. Den norske økonomien er meget sterk, og et tiltak for å motvirke virkningene av krisen er offentlige utbyggingsprosjekter. Dette kan medvirke til at etterspørselen etter våre tjenester ikke har blitt særlig svekket.

Jordskiftedomstolen og Statens kartverk er sentrale arbeidsgivere for foreningens medlemmer. Jordskiftedomstolen utfører jordskifte som er en prosess for å forandre eiendommer eller å regulere samarbeidet mellom dem. Jordskifterettene har også oppgaver knyttet til å klarlegge eiendoms- og bruksrettsforhold til fast eiendom, fastlegge eiendomsgrenser og holde visse skjønn. Jordskifterettene gjennomførte 1094 avslutta saker i 2009. Statens kartverk er den nasjonale kartleggingsinstitusjonen og har ansvar for kartlegging og offentlig eiendomsinformasjon. En viktig hendelse i Kartverket i 2009 var åpne karttjenester. Åpne karttjenester betyr at man kan hente oppdaterte kartbilder fra Kartverket og presentere dette gjennom egne applikasjoner. Videre har Kartverket vært sentralt i forhandlingene med Russland som i april 2010 førte fram til en avtale om delelinjene i Barentshavet og Polhavet.

Lovarbeid

Ny lov om eiendomsregistrering er iverksatt fra 1. januar 2010. Et hovedpunkt i loven er hjemmel for etablering og innføring av et nytt eiendomsregister – Matrikkelen. Matrikkel er innført for alle kommuner i 2009 og erstatter GAB registeret og digitale eiendomskartverk (DEK). Loven innfører videre hjemmel for oppretting av 3D-eiendom (anleggseiendom) og jordsameier som egne enheter i Matrikkelen. Den kommunale eneretten til å utføre oppmålingsforretninger blir videreført. Innholdet i oppmålingsforretning blir med ny lov utvidet ved at landmåleren får utvidete oppgaver med hensyn til å avklare og dokumentere også rettigheter.

Forslag til ny jordskiftelov er lagt fram med høringsfrist 15. januar 2010. Det er tatt sikte på å lage en lov som er mer systematisk og oversiktlig enn den tidligere loven. Av endringer kan nevnes at det foreslås at lagmannsretten blir eneste ankeinstans og at jordskifteoverrettene derved bortfaller. Videre endringer i reglene om jordskifterettens sammensetning

slik at hovedregelen blir at jordskiftedommeren skal være enedommer. I dag har UMB (Universitetet for Miljø og Biovitenskap i Ås) enerett på å utdanne jordskiftedommere. Det blir foreslått at denne eneretten skal bortfalle ved at jordskiftedommerens kvalifikasjoner ikke lenger skal være bundet til UMB. Etter forslaget vil jordskifteretten få mulighet til å holde rettsutgreiing for utomhusareal til seksjoner og grensegangssak for anleggseiendom. Jordskifte blir foreslått til også å kunne opprette sameie.

Ny plandel til plan og bygningsloven ble vedtatt av Stortinget i 2008 med målsetting om bl.a. bedre sikring av strandsonen og større fokus på miljø og transport. Regionale planer kan

bli gjort bindende. Plandelen ble gjort gjeldende fra 1. juli 2009 og ny byggesaksdel er nå vedtatt av Stortinget og gjort gjeldende fra 1. juli 2010. Målsettingen med den nye byggesaksdelen er mer oversiktlig og logisk oppbygget slik at den blir mer systematisk og brukervennlig for alle brukere av loven. Kvalitet i byggesaker blir styrket ved at det blir innført obligatorisk uavhengig kontroll utført av profesjonelle kontrollforetak med sentral godkjenning. Kommunenes tilsyn vil også bli styrket. Kravene til ferdigattest blir styrket. Det blir innført krav om universell utforming slik at nye bygg blir tilpasset alle. Det klargjøres hvordan bygging i fareområder kan skje, og hvordan kravene til arkitektonisk utforming kan gjennomføres.

Ombudsmannsrapport Sverige

Svante Astermo, Ewa Swensson och Birgitta Hansson Sverige

Hur går det 2010

- Lantmätarnas arbetsmarknad är fortsatt relativt god trots finanskris mm. Efterfrågan på platsannonser i Aspect är fortsatt ganska svag även om optimisten ser en viss ökning jämfört med den djupaste krisen.
- Lantmäteriet ska under 2010 förbereda en bolagisering av sin uppdragsverksamhet, Metria. Förväntningarna är blandade där en del ser det som en utmaning och andra som ett hot. Konkurrenterna hälsar det med förtydning eftersom många hävdar att Metria haft fördelar av att tillhöra myndigheten Lantmäteriet.
- En ganska genomgripande omarbetning av Plan- och Bygglagen har gjorts och lagts på riksdagens bord under våren.
- Aspect har haft ett-års jubileum. Första året har gått relativt bra med Vårdrings- och Lantmäteridagar, kursvecka, frukostseminarier och en förstärkning av kansliet.
- Glädjande nog har många fler nya medlemmar tillkommit än de fåtal som valt att gå ur.
- De 7 sektionerna har varierande ambitioner och aktiviteter men bemanning finns i alla och en tilltagande verksamhet hos de flesta. Sektionerna är *Fastighetsförvaltning, Fastighetsrätt, Fastighetsvärdering, Finansiering*

och Transaktioner, Miljörätt och miljöekonomi, Teknik för samhällsbyggnad. Dessutom ett Juniornätverk.

- Vid årsmötet fastställs en ny sektion, «Stadsutveckling»
- De regionala lantmätareföreningarna och Aspect har ännu inte hittat samverkansformerna men årsmötet 2010 förläggs till Västerås med den lokala lantmätareföreningen som samarbetspart.
- FIG kongressen i Sydney har inte lockat så många svenskar som senast det var kongress i Australien.
- Aspect fortsätter att representera Sverige i CLGE och är värd för ett seminarium 2011 i Umeå.
- Tidningen ASPECT har också ett år på nacken. En medlemsenkät visar entydigt att man vill ha tidning och att den tills vidare ska tryckas och skickas hem till brevlådan. Tidningen har av ekonomiska skäl bytt producent från nr 1/2009. Någon större skillnad har inte skett men förlusten har vänts till en liten vinst per nummer. Redaktionsrådet har också tillförts nya krafter och idéer.
- Juniornätverket har bildat en Facebook grupp och inbjuder regelbundet till en eftermiddagsmingel för alla intresserade.

Hur har det gått 2009

- Det var Aspects första år och har gått i de hjulspår som fanns från SLF och SFF. Målet

- har varit att konsolidera verksamheten och intensifiera samverkan med andra intressenter inom samhällsbyggnadstekniken.
- Det internationella engagemanget har varit en återkommande diskussion särskilt kring nyttan för medlemmarna i relation till kostnaderna såväl medlemsavgifter som deltagar- och resekostnader.
  - De nordiska kongresserna och ombudsmannamötena har diskuterats utifrån samhällsutvecklingen där det inte längre är naturligt att avsätta semesterdagar med familjen för att delta i Nordiska möten.
  - Värderings- och Lantmäteri-dagar genomfördes i samarbete med KTH och Lantmäteriverket med ett mycket positivt resultat såväl fackmässigt som ekonomiskt.
  - Aspects kursvecka, vecka 9, har blivit tradition med lite varierande utfall. Några kurser blev lyckade ett par fick ställas pga för få deltagare.
  - Aspect arrangerade en Baltisk värderarkonferens i Visby på Gotland med deltagare från alla länder kring Östersjön samt även Norge.
  - De sju sektionerna har varit mer eller mindre aktiva. Varje sektion har till uppgift bl.a.

att anordna två frukostseminarier inom sitt ämnesområde.

- Aspect genomförde mentorsprojekt i såväl Stockholm som i Lund. Ett 20-tal adepter har anmält sig på båda ställena. Det är en viktig verksamhet som det gäller att slå vakt om och förnya organisationskommittéerna.
- Lantmästarstugan i Åre har god beläggning och är mycket populär. Den står nu inför en större upprustning. Åre har ju Sveriges i särklass bästa utförsåkning.

Aspect och framtiden

Aspect har en utmaning i att hitta formerna för att nå ut till medlemmarna och allmänheten som en viktig aktör i samhällsbyggnadsbranschen.

Aspect har ökat medlemskadern under 2010 och hoppas kunna fortsätta på samma sätt.

Rekryteringen från gymnasier till högskolorna och sedan att vid högskolorna informera om vad Aspect står för.

Aspect ska även fortsättningsvis certifiera värderare (småhus, hyreshus, lantbruk).

Vi önskar Aspect lycka till
Ewa, Svante och Birgitta

Ombudsmansrapport Danmark

Henning Elmstrøm

Nordisk møde

En milepæl i det nordiske samarbejde er det Nordiske møde hvert fjerde år. Et møde med stolte traditioner tilbage til 1910, hvor de Nordiske deltagere i FIG's første internationale Kongres i Paris drøftede mulighederne for et Nordisk møde i København.

I Den danske Landinspektørforening DDL arbejdede man videre med planerne og opnåede på Finansloven 1915–16 et tilskud på 600.- ! Det var hensigten at gennemføre det første møde i 1915, men første verdenskrig kom i vejen for en gennemførelse i 1915 og i 1916 var Finland i krig. Efter disse genvordigheder og efter første verdenskrig kunne man samles til det første Nordiske møde den 13–14 august på den Kgl. Veterinær og Landbohøjskole (KVL) under præsidium af fhv. Landbrugsminister Kristjan Pedersen.

Det 21. Nordiske møde blev afholdt 4–8 august 2009 i Aalborg. Det var forskudt et år på grund af FIG's kongres i 2008 i München. I det Nordiske møde er indbygget det årlige møde mellem de Nordiske ombudsmænd. Et fyldigt fagligt og socialt program førte deltagerne gennem mættede og travle dage, hvor et klassisk højdepunkt var besøget hos de danske landinspektører.

Et møde, der på fornem vis førte de gamle traditioner videre, men som også på grund af økonomi og antal deltagere maner til justering af traditionen. Min forgænger Niels Kristian Nielsen skrev sammen med Kjeld Lohmann Schøler i Landinspektøren nr. 6-1995 i det Nordiske hæfte om behovet for et tæt og godt Nordisk samarbejde.

Konklusionen fra dengang – at der er behov for det Nordiske samarbejde – står endnu stærkere i dag, hvor uddannelsesreformerne og kravene fra EU påvirker os alle.

Men alle traditioner skal fornyes. Nordmændene har bolden i 2012 så der er god tid til at finde nye og mere engagerende former inden Danmark står for tur ved det 25 Nordiske møde i 2024.

Foreningsforhold

Efter grundigt og positivt forarbejde kunne DDL på det faglige møde i Nyborg 2010 sætte kronen på værket og indlede enhedsforeningen. PLF – landinspektørfirmaerne er opretholdt med opgave indenfor Lov om Landinspektørvirksomhed. Med pænt over 300 deltagere i den stiftende generalforsamling var det den første egentligt demokratiske generalforsamling med reel mulighed for alle foreningens medlemmer til at tage del i mødet.

Målstregen blev passeret i fuld fart med Vision 2010 og med en ny faglig struktur under opbygning. Inddragelse af medlemmernes faglighed i en række fora skal sikre, at landinspektøren fortsat har en ledende position indenfor digital forvaltning. Interaktiviteten i foreningen skal øges og medlemmerne gives mulighed for at deltage på forskellige aktivitetsniveauer.

Vore offentlige samarbejdspartnere

Kort & Matrikelstyrelsen fik i løbet af 2009 bedre styr på Minimaks systemet, hvor udvekslingen af matrikulære data foregår mellem de praktiserende landinspektører og KMS. Det synes at være et gennemgående træk i indførslen af de danske offentlige systemer, at testprocessen skal have større opmærksomhed og at en trinvis indførsel vil være en gevinst for alle. ON-OFF systemerne giver alle parter store og udgiftskrævende problemer.

15. maj 2009 trådte loven om Infrastruktur for Geografisk Information i kraft og KMS blev ansvarlig for infrastrukturen for Geografisk information i Danmark. KMS er herved placeret centralt i den stedfæstede digitale struktur i Danmark.

Efter adskillige års forarbejder og tovtrækkeri afsluttede Folketinget den 18. dec. 2009 arbejdet med at sikre en ensartet matrikulær struktur i Danmark. Lov om ændring af udstykningsloven og overførsel af matrikelmyndigheden fra København og Frederiksbergs kommuner blev vedtaget og træder i kraft den 1. oktober 2010.

Arbejdet blev indledt først i firserne med tilpasning af det Sønderjyske matrikelvæsen, som blev harmoniseret med det øvrige Danmark i oktober 1999.

KMS er nu matrikelmyndighed for hele Danmark og de praktiserende landinspektører kan nu arbejde over hele landet. På Nordisk plan har vi nu to velfungerende systemer.

I Norge har en ændring mod en privatisering været drøftet – ja vedtaget. I Finland og Sverige har man rene offentlige systemer.

Tinglysningsretten

Den 8. september 2009 trådte det nye digitale tinglysningsystem i kraft med stort kaos til følge. Mangelfuld testning. Mangelfuld vurdering af vigtige faktorer i processen.

Mangelfuld kommunikation o.s.v. Mange borgere har tabt store beløb på månedlange forsinkelser. I forhold til KMS, som sender de godkendte sager til registrering i tingbogen med hensyn til adkomstforholdene, opstod rent kaos, fordi systemet helt enkelt ikke kunne modtage materialet fra KMS.

Godt 60 % af skøder og pantebreve kører fuldt digitalt, men resten håndteres manuelt.

De matrikulære sager når – antages det af Domstolsstyrelsen – et rimeligt niveau i maj-juni 2010. Landinspektørforeningen gæfter mere på julen 2010.

KMS og Landinspektørerne har disse kvaler ufortalt fået en central rolle i systemet omkring stedfæstelsen af servitutter. Landinspektøren har desuden fået retten til at give uskadelighedsattester – pantfrigørelse – indenfor de afstukne rammer, som i forhold til tidligere indebærer en forbedret tilstand.

Den efter vores opfattelse mest naturlige placering af tingbogen er derved blevet mere aktuel.

Studieplan 2010

En konsekvens af Bologna aftalen, af Servicedirektivet, af anerkendelsesdirektivet har været fokus på landinspektørens rolle i forhold til arbejdskraftens frie bevægelighed.

Den nuværende danske studieplan blev skrevet i midten af halvfjerdserne som en ren professionsplan, hvor de enkelte elementer skulle ses i en 5 årig helhed. Med Bologna aftalens krav om Bachelor kompetence sættes dette under pres, fordi det beskikkelsesgivende stof hidtil har været koncentreret på studiets første 3 år.

En ny Universitetslov har ændret de danske universiteter til koncernlignende strukturer med betydeligt fokus på indtjening og rentabilitet – en stor trussel for små professionsuddannelser.

nelser og en udfordring for studiemiljøet omkring landinspektørerne.

I forhold til Servicedirektivet og Rom traktatens Artikel 45 (Udøvelse af offentligt myndighed) opnåede de danske praktiserende landinspektører en vis anerkendelse i forhold til artikel 45, men resultatet var ikke udtryk for den holdning omkring landinspektørens relation til offentlig myndighed, som har været gældende siden 1780'erne.

Disse faktorer har understreget behovet for en ny studieplan 2010, som er under udarbejdelse. Faglige nøgleord er Rådgiverrollen, Projektledelse, Digital stedbestedt forvaltning, Innovation og Kommunikation. Et perspektiv er desuden samarbejdet med de Nordiske lande omkring en fællesnordisk landinspektør, som i henhold til Ombudsmændenes beslutning skal søges gennemført.

I samarbejde mellem DDL, KMS, Danske og svenske universiteter arrangeres i efteråret 2010 / foråret 2011 en Konference om Ejenomsdannelse i Øresundsregionen.

INTERNATIONALT

FIG skifter præsident med udgangen af 2010, men valget af den nye præsident finder sted i april måned i forbindelse med FIG konferencen i Sydney. Fra dansk side finder jeg, at Danmark gennem Stigs utrættelige indsats er blevet sat på verdenskortet.

FIG har opnået et tæt samarbejde med ledende internationale organer som World Bank og FN. Der er sat fokus på nødvendigheden af landinspektørens centrale placering i mange sammenhænge lige fra Coastal Zone management til Disaster management. Organisation har rundet 100 medlemmer og Stig har gjort FIG Truly Global.

CLGE passerede 30 medlemslande i oktober 2009 med optagelsen af Croatien og Rusland. Det forventes, at medlemstallet øges yderligere i 2010. Island, Tyrkiet og FYROM står på listen over de næste medlemmer.

Med vedtagelsen af Code of Conduct nåede CLGE et vigtigt mål omkring den etiske profil af den Europæiske landinspektør. Udover i Europa har den været fremlagt på FIG's working week i Vietnam 2009 og den har vakt interesse i Asien.

Sammenlægningen af Geometer Europas og CLGE er nu så tæt på målet, at de første generalforsamlingsvedtagelser er på plads. Processen afsluttes i Bulgarien til september 2010 og i den forbindelse afsluttes den andet danske internationale præsidentskab idet jeg træder tilbage som præsident for CLGE efter 5 års virke.

I maj 2010 afholdes konference i Rumænien om «The Cadastral Surveyor – paving the way to the Future.» Den holdes i samarbejde med de Rumænske landinspektørorganisation og det Rumænske Matrikelvæsen.

Forberedelserne i CLGE rækker videre og 26–27 maj 2011 afholdes en temakonference om Referencesystemer på Umeå Universitet.

For både FIG og CLGE afsluttes en utroligt sammenfald af den danske indsats. Det er næppe troligt, at vi atter ser danske landinspektører på disse poster på samme tid og der vil givet gå mange år før Danmark atter besætter internationale topposter.

Men fra Norden er både i FIG og CLGE nye kræfter på vej og vi må anvende vores Nordiske samarbejde til at stå sammen om sådanne initiativer. På FIG Kongressen i Sydney således : Chair Commission 5: Mr. Mikael Lilje, ASPECT, Sweden.